

Sygn. akt IV U 1729/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Czernecka-Kozak

Protokolant: Małgorzata Olesiak

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2014 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania S. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 13 września 2013 roku znak: (...)

w sprawie S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się S. P. emeryturę od dnia (...);

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na rzecz odwołującego się S. P. kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1729/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 23 stycznia 2014 roku

Decyzją z dnia 13 września 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. - powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r Nr 153, poz. 1227 z zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.) - odmówił S. P. przyznania emerytury. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że S. P. wykazał na dzień 1 stycznia 1999 roku 25 letni okres składkowy i nieskładkowy, jednak nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach okresu od 1 grudnia 1971 roku do 31 grudnia 1995 roku wskazując, że na podstawie przedłożonych dokumentów nie można było ustalić w jakim okresie S. P. był zatrudniony na stanowisku operatora koparki oraz kierowcy.

Od powyższej decyzji odwołał się S. P. wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury. Odwołujący się wskazał, że posiada co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Podał, że pracował w Państwowym Ośrodku (...) w J. w brygadzie

remontowo – budowlanej jako pomocnik murarski od 1 grudnia 1971 roku do 28 lutego 1972 roku, jako traktorzysta od 1 marca 1972 roku do 22 kwietnia 1975 roku, jako operator koparki od 2 maja 1977 roku do 31 maja 1996 roku. Nadto odwołujący się wskazał, że od 23 kwietnia 1975 roku do 8 kwietnia 1977 roku odbywał służbę wojskową, podczas której pracował jako operator ładowarko – spycharki.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. wniósł o jego oddalenie. Ustosunkowując się do argumentacji zawartej w odwołaniu wskazał, że decyzja organu rentowego jest zasadna i zgodna z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ odwołujący się nie wykazał na dzień 1 stycznia 1999 roku wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że odwołujący się S. P., ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 roku wykazał okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 26 lat, 11 miesięcy i 19 dni. Odwołujący się nie jest członkiem OFE. Wniosek o emeryturę złożył w dniu 30 sierpnia 2013 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. P. w okresie od 1 grudnia 1971 roku do 31 grudnia 1995 roku był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Państwowym Ośrodku (...) w J. (przekształconym następnie w (...) w J.). Zakład prowadził gospodarstwo rolno - hodowlane, a ponadto wykonywał prace budowlane i remontowe oraz świadczył usługi rolnicze i transportowe.

Po przyjęciu do pracy odwołujący się pracował jako pomocnik murarski, a od 1 marca 1972 roku został przeniesiony na stanowisko traktorzysty. Jako traktorzysta wykonywał prace polowe (np. nawożenie, sianie, oranie, bronowanie, wykopki, opryskiwanie) oraz inne prace w gospodarstwie (np. dowóz pasz, nawozów, przewożenie płodów rolnych). Wykonywał również prace transportowe na budowach prowadzonych przez zakład. Pracę na tym stanowisku świadczył przez cały rok (także w okresie zimowym) w wymiarze co najmniej 8 godzin dziennie. Oprócz pracy traktorzysty S. P. nie miał innych obowiązków.

W okresie od 22 kwietnia 1975 roku do 8 kwietnia 1977 roku S. P. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po powrocie z wojska podjął pracę w dniu 2 maja 1977 roku. Został wówczas zatrudniony jako operator koparki. Od tej daty do końca zatrudnienia w zakładzie (tj. do 31 grudnia 1995 roku) obsługiwał koparko-ładowarkę typu „B.”. Była to koparko-ładowarka ciągnikowa (elementy służące do wykonywania wykopów i ładowania były doczepione do ciągnika). Ciężar całkowity maszyny to ok. 5 ton. Odwołujący pracował w brygadzie remontowo-budowlanej. Jako operator wykonywał wszystkie prace, przy których wymagane było użycie koparko-ładowarki. Wykonywał m.in. wykopy na wszystkich budowach prowadzonych przez zakład, kopał rowy kanalizacyjne, ładował na samochody materiały budowlane i ziemię z wykopów, rozładowywał wagony kolejowe przywożące węgiel i pasze, w okresie zimowym pracował również przy odśnieżaniu. Sporadycznie – w razie potrzeby – zastępował kierowców samochodów ciężarowych lub kierowcę samochodu „(...)”. Miało to miejsce rzadziej niż raz w miesiącu. Innych obowiązków odwołujący się nie wykonywał. Pracował codziennie przez cały rok, co najmniej po 8 godzin dziennie.

Razem z odwołującym się pracował J. J., który był zatrudniony od 16 grudnia 1973 roku 28 lutego 1991 roku jako specjalista do spraw mechanizacji i bhp, A. L. od 1963 roku do 1989 roku jako traktorzysta i kierowca samochodu ciężarowego, S. N. od 1973 do 1993 roku jako kierowca samochodu ciężarowego, J. P. od 1974 roku do 1997 roku jako dyrektor do spraw produkcji.

Pracownicy otrzymywali dodatki za pracę w szczególnych warunkach oraz mleko. Nie otrzymali świadectw pracy potwierdzających pracę w szczególnych warunkach.

dowód: świadectwo pracy k. 15 akt osobowych, umowa o pracę k. 5 akt osobowych, wnioski o przeniesienie k. 1 i k. 3 akt osobowych, zeznania świadka J. J. płyta z nagraniem przesłuchania, min. 06:40 k. 33, zeznania świadka A. L., płyta z nagraniem przesłuchania, min. 20:08 k. 33, zeznania świadka S. N., płyta z nagraniem przesłuchania min.

31:53 k.33, zeznania świadka J. P., płyta z nagraniem przesłuchania, min. 40:31,k. 33 zeznania odwołującego się, płyta z nagraniem przesłuchania min. 01:01:06 k. 33.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującego się S. P. oraz świadków J. J., A. L., S. N., J. P. uznając je za wiarygodne, spójne, logiczne oraz zgodne z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie. Świadkowie pracowali wspólnie z odwołującym się i szczegółowo wskazali na czym polegał charakter jego pracy. Ich zeznania korespondują z zeznaniami S. P. i zgromadzoną w sprawie dokumentacją. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków oraz zgodne z nimi zeznania odwołującego potwierdziły w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości charakter zatrudnienia i rodzaj pracy wykonywanej przez S. P. od 1 marca 1972 roku do 22 kwietnia 1975 roku oraz od 2 maja 1977 roku do 31 grudnia 1995 roku w Państwowym Ośrodku (...) w J. (przekształconym następnie w (...) w J.).

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem nie były one kwestionowane przez strony. Również dokumenty przedstawione na stwierdzenie powyższych okoliczności zostały ocenione jako w pełni wiarygodne i prawdziwe.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy odwołujący się spełnia przesłanki do przyznania emerytury.

W związku z tym, że S. P. nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego, jest osobą urodzoną po 31 grudnia 1948 roku i ma ukończone 60 lat - należało rozważyć czy spełnia przesłanki do przyznania wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 59 poz. 1227). Stosownie do tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Warunki przejścia na emeryturę przez wymienionych powyżej pracowników określa rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.83 Nr 8 poz. 43 ze zm.). Wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawierają wykazy A i B stanowiące załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia. Do treści tych załączników były dostosowane resortowe wykazy stanowisk.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki: osiągnie wiek emerytalny, wynoszący dla kobiet 55 lat, 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Za wymagany okres zatrudnienia uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. (§ 3 i 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku).

W świetle § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w niniejszej sprawie Sąd – wobec braku świadectwa pracy w szczególnych warunkach - dopuścił dowód z zeznań świadków oraz przesłuchania odwołującego się na okoliczność wykonywania przez niego pracy

w szczególnych warunkach. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84, LEX nr 14625 okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że odwołujący się osiągnął z dniem (...) wiek 60 lat i w dniu 1 stycznia 1999 roku posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Odwołujący nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Spór dotyczył zatem wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności czy praca, którą S. P. świadczył w okresie od 1 marca 1972 roku do 22 kwietnia 1975 roku oraz od 2 maja 1977 roku do 31 grudnia 1995 roku w Państwowym Ośrodku (...) w J. (przekształconym następnie w (...) w J.) może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), a więc czy była to praca wymieniona w załączniku do tego rozporządzenia w wykazie A.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Zgodnie z wykazem A, dział VIII, pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych należą do prac w warunkach szczególnych.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że odwołujący się w okresie od 1 marca 1972 roku do 22 kwietnia 1975 roku oraz od 2 maja 1977 roku do 31 grudnia 1995 roku 1 kwietnia 1973 roku do 31 marca 1986 roku wykonywał wyłącznie wyżej opisaną pracę kierowcy ciągnika stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało zatem, że w okresie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w J. (przekształconym następnie w (...) w J.) odwołujący się wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych wyżej przepisów. S. P. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika

wymienionym w wykazie A, dziale VIII, pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i na dzień 1 stycznia 1999 roku, tj. na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS posiada ponad 15 - letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wymagany przez powołany wyżej art. 184 tej ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy stwierdzić, że S. P. spełnił wszystkie przesłanki wymagane do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009r. nr 153, poz. 1227 z zm.), przy czym wiek 60 lat osiągnął z dniem (...), a więc po dacie wydania zaskarżonej decyzji. Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2.

Należy stwierdzić, iż co do zasady - Sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. O nim bowiem organ rentowy orzeka decyzją, której zgodność z prawem pod względem formalnym oraz merytorycznym bada i ocenia sąd. Jeżeli jednak sąd ustali, że jedyną przyczyną odmowy przyznania emerytury lub renty ustala po wydaniu zaskarżonej decyzji, jest władny wydać wyrok przyznający świadczenie z datą spełnienia się wszystkich przesłanek koniecznych do nabycia prawa do tego świadczenia. Ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w takim wyroku muszą jednak dotyczyć okoliczności pewnych. Tylko w takich sytuacjach dopuszczalne jest swego rodzaju skrócenie procedury przez eliminację ponownego postępowania przed organem rentowym z nowego wniosku o świadczenie niewątpliwie należne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97, OSNAP 1995, nr 5, poz. 181). W niniejszej sprawie zaskarżona decyzja została wydana przed ukończeniem przez odwołującego 60 lat, jednak jeszcze przed złożeniem odwołania tj. w dniu (...) osiągnął on wiek 60 lat, a zatem spełnił z tą datą wszystkie przesłanki do nabycia emerytury wymienione w art. 184 powołanej wyżej ustawy (pozostałe warunki – jak wskazano wyżej – odwołujący się spełnił przed wydaniem zaskarżonej decyzji).

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 kpc i powołanych wyżej przepisów zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się S. P. emeryturę od dnia (...), tj. od ukończenia przez niego 60 lat.

W pkt II wyroku - z uwagi na zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażoną w art. 98 kpc - Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na rzecz S. P. kwotę 120 zł (dwukrotność stawki minimalnej) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, ustaloną w oparciu o § 11 ust 2 w zw. z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2013, poz. 490).